

емоційно-почуттєві та духовні якості галицьких селян початку ХХ століття. Оскільки найістотнішими рисами менталітету українського етносу є індивідуалізм і емоційність [Старовойт 1997: 27].

У подальшому перспективним видається контрастивний аналіз фразеологічних одиниць на відтворення ментальної діяльності людини в сімейних сагах Марії Матиос “Майже ніколи не навпаки” і “Солодка Даруся”.

Література

Забуранна 2003: Забуранна, О.В. Антропоцентризм у сфері фразеологічного значення (на матеріалі перської та української мови) [Текст] / О.В. Забуранна // Мовознавство. – 2003. – № 1. – С. 55-59. – Бібліогр.: с. 55.

Іваночко 2000: Іваночко, О. Християнсько-релігійні елементи у формулах ввічливості українського народу [Текст] / О. Іваночко // Науковий вісник Чернівецького університету: зб. наук. праць. Слов'янська філологія. – 2000. – В. 87. – С. 101-103. – Бібліогр.: с. 101.

Матиос 2007: Матиос, Марія. Майже ніколи не навпаки [Текст] / Марія Матиос. – Львів: ЛА “Піраміда”, 2007. – 176 с. – Бібліогр.: с. 10-165. – 10000 пр. – ISBN 978-966-441-029-5.

Селіванова 2004: Селіванова, О. Нариси з української фразеології (психокогнітивний та етнокультурний аспекти) [Текст] / О. Селіванова. – К. – Черкаси: Брама, 2004. – 276 с. – (Монографія). – Бібліогр.: с. 5. – 500 пр. – ISBN 966-8021-69-X.

Символи, знаки, емблеми 2003: Символи, знаки, емблеми: Энциклопедия [Текст] / [авт. текста В. Багдасарян и др.]; под ред. В. Телицын. – Москва: Локид-Пресс, 2003. – 495 с. – Бібліогр.: с. 434. – 5100 пр. – ISBN 5-320-00435-4.

Старовойт 1997: Старовойт, І. Збіг і своєрідності західноєвропейської та української ментальностей [Текст] / І. Старовойт. – Київ – Тернопіль: ТАНГ, 1997. – 253 с. – (Філософсько-історичний аналіз). – Бібліогр.: с. 11-92. – 500 пр.

Харчук 2008: Харчук, Р. Б. Сучасна українська проза: постмодерний період [Текст] / Р. Харчук. – К.: Академія, 2008. – 248 с. – (Навчальний посібник). – Бібліогр.: с. 70-72. – ISBN 978-966-580-260-0.

Фразеологічний словник української мови 1999: Фразеологічний словник української мови [Текст] / В.М. Білоноженко (укл.). – К.: Наукова думка, 1999. – 984 с. – Бібліогр.: с. 38-966. – 5000 пр. – ISBN 5-12-000635-3.

Предложенная статья является научной попыткой осмыслить языковую картину мира Мариш Матиос с помощью одного из релевантных и неотъемлемых средств её вербализации – фразеологических единиц. В статье рассмотрено семантико-функциональную разноплановость и значимость фразеологического изображения ментальной деятельности человека в семейной саге Мариш Матиос “Майже ніколи не навпаки”.

Ключевые слова: фразеологическая единица, ментальная деятельность человека, языковая картина мира.

This article is a scientific attempt to learn linguistic view of Mariy Matios with the help of one of the particular and integral means its verbalization – phraseology units. In the article had examined specific semantic-funktional variety and the meaning of phraseological image of mental human's work in family saga Mariy Matios “Майже ніколи не навпаки”.

Key words: phraseological unit, mental himan's work, linguistic worlol view.

Надійшла до редакції 22 січня 2010 року.

Оксана Жижома

ББК Ш12=411.4*20

УДК 81'373.611 = 161.2

ЛІНГВІСТИЧНА ПРИРОДА ПРИСЛІВНИКОВОЇ ОКАЗІОНАЛЬНОЇ НОМІНАЦІЇ

Статтю присвячено аналізу лінгвістичної природи okazіональної номінації на прикладі відприкметникових та відіменникових okazіональних прислівників із okazіональним порівняльно-уподібнювальним значенням.

Ключові слова: okazіональні прислівники, вторинна номінація, okazіональне значення, поетичний дискурс.

Пошуки сучасних поетів у галузі індивідуального словотвору мають вплив на розвиток образної системи поезії взагалі, збагачують поетичний лексикон, визначають перспективи творення нових номінативних одиниць за певними словотвірними типами, спонукають митців слова до подальшого активного використання

© Жижома О.О., 2010

виражальних засобів мови. У зв'язку з цим особливого значення набуває аналіз фактів, що зумовлюють виникнення і функціонування авторських новотворів.

Індивідуально-авторські новотвори були предметом дослідження багатьох вітчизняних та зарубіжних лінгвістів на різних мовних рівнях: лексико-семантичному (Г.Й. Винокур, О.С. Кубрякова, Е. Ханпіра та інші) [Винокур 1943; Кубрякова 1981; Ханпіра 1966], словотвірному (В.А. Чабаненко, О.А. Земська, В.В. Лопатін, В.П. Ковальов та інші) [Чабаненко 1980; Земська 1972; Лопатін 1974], стилістичному (В.М. Виноградова, І.Т. Принцевський, Чабаненко В.А.) [Виноградова 1984; Принцевський 1976; Чабаненко 1984], лексикографічному (І.З. Манолі, Н.І. Фельдман, О.К. Чиркова) [Манолі 1988; Чиркова 1975; Фельдман 1957]. З об'єктивних причин поза увагою дослідників залишилося питання номінативних можливостей новотворів, зокрема оказіональних прислівників, що стало **метою** нашого дослідження. Досягнення поставленої мети передбачає вирішення наступних **завдань**: 1) за допомогою словотвірного аналізу виявити структурно-семантичні зв'язки між оказіональним прислівником і його твірною базою; 2) розглянути лінгвістичну природу оказіональної номінації на прикладі прислівників-новотворів; 3) визначити роль контексту у формуванні семантичної структури оказіональних прислівників.

Усі елементи дійсності, які виділяє людська свідомість, можуть опредметнюватися у свідомості людини й отримувати свою назву. Не завжди загальноживані одиниці відповідають прагненням митців слова образно висловити думку, тому вони і створюють еквіваленти до вже існуючих узуальних слів. Прагнення поетів дати суб'єктивну оцінку зображуваному сприяє народженню нових ідей, а разом з ними і слів, бо лише за умови оформлення думки засобами мови вона стає доступною для інших людей; опис чогось нового, що існує лише у вигляді образу, перетворюється у процес позначення цього нового. Створення оказіональних слів базується на образному сприйманні навколишнього середовища; автор у своїй свідомості виділяє суттєві риси об'єктів, групує їх, класифікує і в результаті дає їм нове позначення. З одного боку, інновації обов'язково демонструють зв'язок із тим, що вже відоме носіям мови, – за допомогою образів, які закріпилися у лексичних значеннях твірних одиниць, а з іншого – із твірними словами оказіоналізми пов'язані лише частиною своїх значень, адже складові новотвору привносять у нове слово свої відтінки. Формуючись, оказіоналізм, на відміну від канонічного утворення, не проходить шлях від знаку повідомлення до знаку найменування. Оказіоналізм – це синтез одночасно і повідомлення, і найменування, тому, на відміну від канонічних слів, здатних постійно відтворюватись у мові, оказіональні слова кожного разу заново створюються у процесі мовленнєвої ситуації, «народжуються» у комунікативному процесі носіями сучасної української мови.

Для творчої манери письменників характерний індивідуальний підхід до створення інновацій. Процес образного позначення завжди є відбиттям творчого характеру мовленнєвої діяльності адресанта. Створюючи номінативну одиницю, яка на фоні контекстуального оточення виділяється семантичною місткістю, автори відбирають і кладуть в основу найхарактерніші ознаки, що відповідають зображуваним подіям. Тому дослідження оказіональних слів закономірно порушує ряд питань, пов'язаних з їх номінативною функцією, якою пояснюється необхідність назвати нове поняття, явище об'єктивної дійсності, відшукати експресивний відповідник до вже існуючого канонічного слова.

Помітне місце серед авторських новотворів посідають оказіональні прислівники, які мають багаті зображально-виражальні можливості, а їх оказіональне значення виникає та існує на базі звичайних, узуальних значень. Під оказіональним значенням слова розуміється значення, яке не фіксується у словниках, а виникає у нього у відповідному контексті як факт мовлення під впливом загальної цільової скерованості тексту і являє собою стилістично вагомий засіб номінації. Оказіональне значення являє собою такий різновид оказіональної номінації, який відповідає особливостям стилістично вагомим семантичним новоутворень, здатних посилювати номінативний потенціал мови взагалі. Такі семантичні інновації, так звані «контекстуальні прирощення змісту», відіграють у стилі письменника надзвичайну роль, допомагають повніше, відповідно до індивідуального сприйняття світу, розкрити ту чи іншу думку та ставлення до зображуваного, які автор хоче донести до реципієнта. Так, оказіональне значення динамічної ознаки властиве тим прислівниковим утворенням, які узуально позначають явища, що пов'язані з рухом, з якоюсь динамікою: *«Малій хлопчина карачкато переступив поріг із хати...»* (М.Горбань), *«Я вже летів комітьма головою»* (Яр Славутич). У процесі функціонування наведених прислівників у контексті відбуваються зміни в межах мотивуючої основи паралельно із розвитком власного словотвірного значення, яке можна визначити як порівняльно-уподібнювальне. Такі утворення мають імпліцитні семи ознаки дії, стану, наявності яких і дає можливість авторам використовувати їх у відповідному оказіональному значенні. Крім сем руху, в семантичну структуру оказіональних прислівників звичайно можуть входити й інші семи, що, у свою чергу, залежить від характеру утворення оказіоналізму, адже семантична природа авторських новотворів взагалі – це синтез кількох складових: словотвірної моделі, за якою вони творяться, лексичного значення, що, у свою чергу, спирається на словотвірне значення, зумовлене ним, і внутрішньої форми, яка є основою лексичного значення оказіоналізмів.

Питання входження різних сем у смислову структуру оказіональних прислівників, залежати від того, яке оказіональне значення вони будуть реалізувати в контексті: ознаку дії, ознаку ознаки, якусь причину, мету, час тощо. Відповідно, можна виділити два аспекти значення оказіональних прислівників: по-перше, це поняття в його дедуктивно-логічному аспекті і по-друге – це ймовірна зона того, що може бути названо у зв'язку з даною вторинною номінацією.

У нашому дослідженні узуальне значення прислівників, що здатні реалізувати оказіональне значення ознаки дії, виступає їх експліцитним компонентом, у той час, як значення ознаки дії міститься в семантиці таких утворень у вигляді імпліцитних складових, тобто асоціацій, що безпосередньо мотивуються узуальним значенням твірного слова, на базі якого утворився оказіональний прислівник. Простежимо це на прикладах тих оказіональних прислівників, які утворилися за трансформованою новою моделлю (через ступінь) – від новотворів-прикметників. Подібні утворення під час художньо-мовленнєвої реалізації відбивають одне з іменникових значень або поєднують у собі значення іменника та прикметника. Змістова своєрідність таких слів співіснує з характерологічною функцією, яку вони виконують у контексті, в межах якого і реалізується імплікаціонал, наприклад: «...*вересно*, безмовно вічність підступає на пораду» (М. Сингаївський): оказіональний прислівник *вересно* (*вересень* – *вересний* – *вересно*) містить експліцитний компонент у смислової структурі слова «перший місяць осені» та імпліцитну сему, яка узагальнює кілька ознак «сумно, задумливо, повільно, розважливо». У такий самий спосіб (через ступінь) побудована і наступна інновація: «*На юнака палить вулканно піч...*» (П. Ребро): прислівниковий новотвір *вулканно*, утворений від оказіонального прикметника (*вулкан* – *вулканний* – *вулканно*), містить експліцитну сему «гора, з якої вивергається розплавлена лава» та узагальнюючу імпліцитну сему «дуже гаряче», яка актуалізується під впливом контексту; «*Як ти дивився нині світанно*» (Н. Півторацька): для прислівника *світанно*, як і для попередніх оказіоналізмів, твірним словом є оказіональний прикметник, утворений від загальноживаного іменника за продуктивною моделлю (*світанок* – *світанний* – *світанно*) і, відповідно, на перший план виступає значення «пора доби», а імпліцитною порівняльно-уподібнювальною семою є «ніжність, ласкавість, кохання».

Не так активно у сучасному поетичному мовленні використовуються авторами прислівникові оказіоналізми, твірною базою для яких виступають узуальні прикметники, наприклад: «*В нім (домі) терпимо і навіть тепло, телевізорно, як слід*» (В. Коломієць): новотвір *телевізорно* утворений від узуального прикметника (*телевізорний* – *телевізорно*), але у дедуктивно-логічному плані має значення не прикметникового, а іменникового «радіотехнічний пристрій для приймання телевізійних передач»; імовірний потенціал оказіоналізму розкривається тільки на рівні контексту, в якому це слово означає «затишок, достаток, комфорт». Іменникове значення у дедуктивно-логічному плані має і відприкметниковий прислівниковий оказіоналізм *осінньо* «який буває восени», але у контексті «*Коли сідала ти осінньо на ослін...*» (М. Вінграновський) реалізація його основного значення зовсім інша: *осінньо* – «сумно, прощально, печально тощо». Отже, наведені відприкметникові оказіональні прислівники за умови їх художньо-мовленнєвої реалізації відображають або одне зі значень прикметника, або поєднують кілька значень: «Подібні утворення, маючи структурну мотивацію прикметника, семантично тяжіють до іменника» [Захарова 1980: 115]. Об'єм значень прикметників на мовному рівні ширший за об'єм значень прислівників, оказіональні ж прислівники віддзеркалюють переносні, більш абстраговані значення мотивуючих прикметників.

Виділяючи такі аспекти значення, можна стверджувати, що у самій природі оказіонального слова, завжди міститься узагальнення не одного, а кількох ознак предмета чи явища, а відтак закладена потенційна багатозначність, оскільки деякі ознаки одного поняття стають спільними з провідними ознаками інших понять.

Реалізація оказіональних значень ознаки (які імпліцитно присутні в семантиці даних прислівників) відбувається лише на рівні контексту, під впливом якого в семантиці прислівників, що своєрідно реалізують значення ознаки дії чи стану, відбувається наступний перерозподіл сем: семи предметності чи ознаки, які імпліцитно існують в їхній семантиці, стають експліцитними й відіграють головну роль, а експліцитні семи узуального значення виступають як супровідні семи панівних в оказіональному значенні сем. Вони відповідають другорядним ознакам явища, яке описує автор, і уточнюють характеристику ознаки дії чи стану. При цьому деякі семи узуального значення у випадку реалізації оказіонального значення можуть переходити в розряд імпліцитних. Отже, прислівники, що мотивуються прикметниками чи іменниками, під час художньо-мовленнєвої реалізації поєднують кілька значень, відповідно, об'єм їхніх значень на мовному рівні є ширшим, ніж об'єм узуальних прикметників чи іменників, на базі яких вони творяться. У художньому тексті, враховуючи ту важливу роль, яку відіграють оказіональні прислівники при створенні образності, можливі не лише різні варіанти сполучення значень слів, що виступають мотивуючими для прислівників-новотворів, але й здобуті ними нові, особливі, нетривіальні значення. Крім денотативних сем, які відображають різні сторони явищ, що описують поети, до семантики порівняльно-уподібнювальних значень входять ще й конотативні компоненти, які найбільш яскраво та оригінально виявляються на рівні тексту.

Таким чином, оказіональне значення, порівняно з узуальним, виявляється семантично ускладненим, оскільки відбувається актуалізація імпліцитних сем. Як відомо, лексичне значення слова містить денотативну частину, що відповідає предметно-логічній інформації, не пов'язаної з учасниками та умовами спілкування, і конотативну частину, яка відповідає інформації, що пов'язана з умовами та учасниками комунікації. Денотативна частина лексичного значення слова являє собою складну єдність як наслідок віддзеркалення складності висловленого у слові поняття; конотативна ж частина лексичного значення може включати один чи кілька компонентів, які відповідають різним видам додаткової інформації, або може зовсім не існувати.

У випадку оказіонального значення предметно-логічна частина значення виявляється ще складнішою, оскільки враховує більше ознак денотата за рахунок актуалізації імпліцитних сем. Фактично вона містить

компоненти, що представляють собою ознаки двох понять, які відображають різні явища позамовної дійсності: поняття, що передаються нетривіально, і поняття, що передаються узуальним значенням даного слова. Оказіональне значення є віддзеркаленням такого моменту дійсності, для вираження якого потрібний розгорнутий опис. Наприклад: «*Востаннє ти дихнув мені січнево...*» (І. Драч): у слові *січнево* першим є okazіональне поняття «непривітно, відчужено», а другим – узуальне «холодно»; «...*суть своєю хрестато розпростер...*» (М. Влад): основне значення новотвору *хрестато* є «по-християнськи, щиро».

Семантична ускладненість okazіонального значення збільшується і за рахунок того, що, крім його ускладненої предметно-логічної частини, в нього обов'язковим елементом входить конотаційне значення, а також додатковий зміст, який виникає за умов функціонування слова із okazіональним значенням у тексті, наприклад: «*Чайка мигливо щеза...*» (І. Драч), «*Батько незмигно так дивиться...*» (І. Драч). Структура okazіонального значення представляє собою не просту суму вказаних значень, а їх складну взаємодію, в результаті якої слово з okazіональним значенням сприймається у кількох значеннях одночасно (*мигливо щеза* – тобто, віддаляючись поступово то зникаючи, то з'являючись; *незмигно дивиться* – не просто не кліпаючи очима, а допитливо, уважно, пронизливо). Така семантична складність okazіональних значень зумовлює їх достатньо високий ступінь інформативності, який повністю розкривається лише на рівні усього тексту, для розуміння предметно-логічної інформації, яка міститься в okazіональному значенні, тобто для сприйняття ознаки дії чи стану, достатньо контексту речення. У системі художнього тексту прислівники набувають емоційного забарвлення, несуть естетичне навантаження, беруть участь у створенні образності та художньої виразності. Семантично, естетично, емоційно ускладнений прислівник не може ототожнюватися зі своїм мотивуючим словом (іменником чи прикметником). Контекстуальне оточення впливає на семантичну структуру okazіонального прислівника, а його комунікативна функція нерозривно пов'язана із функцією естетичного впливу.

У процесі дослідження синтагматичних умов реалізації okazіонального значення не було зафіксовано випадку, коли б порівняльно-уподібнювальне значення прислівника (сигніфікат) при його okazіональному позначенні не було б зрозуміле із контексту речення. Прислівник, який по-новому реалізує порівняльно-уподібнювальне значення, завжди використовується у межах речення у такому оточенні, яке однозначно вказує на реалізацію порівняльно-уподібнювального значення, тобто навіть у межах контексту, властивого для подібних утворень, вибираються авторами саме ті лексичні одиниці, які, сполучаючись із даним okazіональним прислівником, дозволяють однозначно ідентифікувати його порівняльно-уподібнювальне значення.

Достатність контексту речення для okazіональної реалізації порівняльно-уподібнювального значення, очевидно, пояснюється тим, що порівняльно-уподібнювальне значення не представлено експліцитно в семантичній структурі прислівника-новотвору, тому контекст несе більше навантаження порівняно з тим, яке він виконує, сприяючи реалізації того чи іншого багатозначного слова (з усіх значень мотивуючих слів, які фіксує у них словник). Крім того, контекст повинен мати яскраво виражені характеристики, властиві лише контекстам тих прислівників, значення яких реалізується нетривіально.

Таким чином, okazіональне значення є семантично ускладненим значенням, воно більш ємне порівняно з узуальними значеннями його контекстуальних синонімів (якщо такі зустрічаються) і більш точно відповідає дійсності, яку описує поет. Це підтверджується тенденцією до збільшення у сучасному поетичному мовленні випадків використання слів з okazіональним значенням, а також свідчить, що індивідуально-авторські новотвори виявляються продуктивним способом передачі найтонших відтінків різних моментів дійсності.

Представлене дослідження торкається лише деяких (відіменникових та відприкметникових) okazіональних прислівників і не вичерпує усього кола питань, пов'язаних з номінативною функцією подібних одиниць у сучасному поетичному мовленні, тому у подальших наукових розвідках плануємо зробити детальний опис okazіональних прислівників на функціональному рівні.

Література

- Бакина 1974: Бакина, М.А. Оказиональные слова, мотивированные прилагательными в современной поэзии [Текст] / М.А. Бакина // Слово в русской поэзии. – М., 1975. – С. 132-163. – Бібліогр.: с. 163.
- Вихованець, Городенська 2004: Вихованець, І.Р., Городенська, К.Г. Теоретична морфологія української мови [Текст] / І.Р. Вихованець (ред.). – К.: Університетське вид-во «Пульсари», 2004. – 398 с. – (Академічна граматики української мови) – Бібліогр.: с. 391 – 398. – 2000 пр. – ISBN 966-7671-60-7.
- Захарова 1980: Захарова, Е.П. Особенности функционирования наречий в художественном стиле речи [Текст] // Е.П. Захарова // Поэтика и стилистика. – Саратов, 1980. – С.113-120. – Бібліогр.: с. 120.
- Мойсієнко 1985: Мойсієнко, А.К. Экспрессивныe відприкметникові назви [Текст] / А.К. Мойсієнко // Мовознавство. – 1985. – №1. – С.34-38. – Бібліогр.: с. 38.
- Муқан 1983: Муқан, Г.М. Морфологічна будова і способи творення прислівників [Текст] / Г.М. Муқан // Українська мова і література в школі. – 1983. – № 10. – С.38-44. – Бібліогр.: с. 44.
- Русанівський 1988: Русанівський, В.М. Структура лексичної і граматичної семантики [Текст] / В.М. Русанівський. – К.: Наукова думка, 1988. – 240 с. – Бібліогр.: с. 228-230. – 1000 пр. – ISBN 5-12-000149-1.

Серажим 2002: Серажим, К. Дискурс як соціолінгвістичне явище: методологія, архітектоніка, варіативність. [На матеріалах сучасної газетної публіцистики] [Текст] / В. Різун (ред.). – К.: Нац. ун-т ім. Т. Шевченка, 2002. – 392 с. – (Монографія). – Бібліогр.: с. 334-351. – 300 пр. – ISBN 966 – 594 – 180 – 1.

Улуханов 1988: Улуханов, И.С. Семантические закономерности в словообразовании и их лексическая реализация [Текст] / И.С. Улуханов // Русистика сегодня. Язык: система и её функционирование. – М.: Наука, 1988. – С. 79-97. – Бібліогр.: с. 97.

Ханпира 1966: Ханпира, Эр. Смысловая структура окказионального слова в языке В. Маяковского [Текст] / Эр. Ханпира // Русский язык в школе. – 1966. – № 6. – С.30-36. – Бібліогр.: с. 36.

Данная статья посвящена анализу лингвистической природы окказиональной номинации на примере индивидуально-авторских наречий, образованных от имён существительных и имён прилагательных, с окказиональным сравнительно-тождественным значением.

Ключевые слова: окказиональные наречия, вторичная номинация, окказиональное значения, дискурс.

This article is devoted to the linguistic nature of occasional nomination. The examples of adverbs with occasional comparative and assimilative meaning in modern poetic speech are used.

Keywords: occasional nomination, adverbials, assimilative meaning, discourse.

Надійшла до редакції 20 січня 2010 року.

Роман Забашта

ББК Ш 12=411

УДК 81-116.3:81'37-161.1

СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ К СОЗДАНИЮ СЛОВАРЕЙ-МИНИМУМОВ, СОСТАВЛЕННЫХ НА СЕМАНТИЧЕСКИХ ОСНОВАНИЯХ

Статья посвящена визначенню і характеристиці сучасних підходів до створення словників-мінімумів, що укладаються на семантичних засадах. Основна проблема семантико-ідеографічного опису номінативної системи мови полягає в тому, щоб методологія дослідження співвідносилася з конкретними кроками методики опису лексики та принципами презентації номінативних засобів мови.

Ключові слова: словник-мінімум, мовна картина світу, функціональна ідеографія, семантика, ядро, периферія.

Актуальная проблема идеографического описания всего лексикона заставляет исследователей искать альтернативные способы лексикографирования, среди которых получила своё распространение тенденция по созданию кратких тезаурусов – словарей, составленных на семантических основаниях.

Цель предлагаемой статьи – выделить и охарактеризовать современные подходы к созданию словарей-минимумов, составленных на семантических основаниях. Поставленная цель предполагает решение ряда задач: 1) определить основные свойства ядерной, основной лексики; 2) охарактеризовать проблему выделения ядра лексикона с позиций преподавания русского языка как иностранного; 3) охарактеризовать основные подходы к созданию кратких тезаурусов; 4) осветить специфику функционального видения проблемы создания активного тезауруса.

Как в отечественной, так и зарубежной лингвистике очень широкий диапазон интерпретаций получили такие термины, как активный словарный запас (active vocabulary), лексический минимум, основной словарный фонд, ядерный словарь, ядерные лексемы, центральные элементы языковой системы и др. Чаще всего данные термины употребляются в работах, посвящённых учебным аспектам лексикографической практики, однако наличие ядра словарного состава любого языка можно считать одной из универсальных особенностей в организации словаря человеческого языка (П.Н. Денисов, А.А. Залевская, В.Г. Костомаров, В.В. Морковкин, М.А. Скопина и др.). Именно описание основной части языковой модели мира представляется наиболее важной в современной науке о языке, поскольку «ядерная зона этой модели человеческого знания универсальна, она применима для описания лексики всех языков мира, в том числе и в контрастивном аспекте» [Рудяков 2004: 209].

Среди основных критериев разграничения ядерных и периферийных лексических единиц традиционно выделяют следующие: а) ядро лексикона свободно используется во всех сферах общения; б) ядро не обладает оттенком архаичности или новизны; в) ядро представлено стилистически нейтральными единицами; г) ядерные единицы обладают развитой системой значений; д) центральные слова достаточно просты по своему морфологическому составу; е) они обладают достаточно широкой сочетаемостью; ж) они обладают высоким словообразовательным потенциалом и некоторые др. [Кузнецов 1980: 77; Селиванова 2006: 21 и др.]. Такой подробный перечень критериев «ядерности» лексических единиц не даёт ещё оснований для отбора единиц на